

Kommunledningsförvaltningen

Jonas Nyström

jonas.nystrom@enkoping.se

Tema 3: Var ska ansvaret för arbetsmarknadsfrågor ligga?

Demokrati- och arvodesberedningens bedömning

Under temat politisk organisation i genomförandeplanen beslutade demokrati- och arvodesberedningen att undersöka vidare på följande fråga:

"7. Var ska ansvaret för arbetsmarknadsfrågorna finnas?"

Demokrati- och arvodesberedningen diskuterade den ovanstående frågan på sammanträdet den 12 juni 2025 genom § 30. Beredningen förde en diskussion om någon annan nämnd än socialnämnden borde fungera som kommunens arbetslöshetsnämnd. Beredningen ansåg att utredningens fokus bör därför ligga på vilken nämnd som ska bära ansvaret för arbetslösheten och vilken nämnd som ska vara arbetslöshetsnämnden.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Bakgrund

Enligt 1 § lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd ska en arbetslöshetsnämnd finnas i varje kommun.

Enligt lagens 2 § har arbetslöshetsnämnd till uppgift att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet.

Enligt 3 § åligger arbetslöshetsnämnd särskilt att handlägga frågor om kommuns hjälpverksamhet vid arbetslöshet, samarbeta med myndigheter och enskilda vilkas verksamhet rör sysselsättningsfrågor samt omedelbart underrätta Arbetsförmedlingen om arbetskonsflikt som påverkar hjälpverksamhet inom kommunen.

Kommunernas arbetslöshetsnämnder är viktiga eftersom de spelar en central roll i att stödja och hjälpa arbetslösa att komma tillbaka in på arbetsmarknaden. De har vanligen ansvar för att:

- Bedöma och besluta om insatser för arbetslösa, såsom arbetsmarknadsåtgärder, utbildningar eller praktikplatser.
- Främja samordning av stödinsatser mellan olika aktörer, exempelvis arbetsförmedling, socialtjänst, näringsliv och utbildningsorgan.
- Vara en länk mellan arbetslösa och arbetsgivare, exempelvis genom att hjälpa till med matchning och kompetensutveckling.

Genom detta bidrar arbetslöshetsnämnderna till att minska arbetslösheten, stärka individers självständighet och öka social hållbarhet i kommunen. De är därför en viktig funktion i kommunens arbete med arbetsmarknadsfrågor och social inkludering.

Arbetslöshetsnämnd i Enköpings kommun

Efter ett beslut i kommunstyrelsen (KS) under år 2024 flyttades arbetsmarknadsenheten med tillhörande ansvar från Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) till socialnämnden (SN). Arbetslöshetsnämnden kom då med på köpet vilket också framgår av 1 § Reglemente för socialnämnden.

Socialförvaltningens förvaltningschef Jonas Boman beskriver att arbetet med arbetsmarknadsfrågorna fungerar väl under socialnämndens nya ansvar:

- Förvaltningen har anställt en arbetsmarknadschef som utvecklar och samordnar.
- Det finns en logisk och relevant koppling till förvaltningens övriga ansvar.
- Synergier och samordning gynnas i arbetet.

Vad gäller frågan om arbetslöshetsnämnd beskriver Jonas Boman följande:

- Det fungerar att ansvaret ligger på socialnämnden, det innebär inte något större arbete för varken förvaltning eller nämnd.
- Arbetet består i att nämnden vid två tillfällen per år får en rapportering kring statistik, prognoser och eventuella åtgärder.
- En placering av arbetslöshetsnämnden under kommunstyrelsen skulle kunna bidra till ett mer strategiskt och bredare perspektiv, t.ex. samverkan med näringsliv.
- Placering under kommunstyrelsen är den vanligaste lösningen i svenska kommuner (även placering hos socialnämnd förekommer i ett antal kommuner).
- Vid en eventuell flytt till kommunstyrelsen kan socialförvaltningen fortsätta att ta fram underlagen till arbetslöshetsnämnden, meddelar ansvarig förvaltningschef.

Angående förslaget om att lagen om arbetslöshetsnämnden skulle upphävas

Det kan noteras att i SOU 2019:3 *Tydligare ansvarsfördelning mellan stat och kommun* föreslogs att lagen (1944:453) om arbetslöshetsnämnd skulle upphävas. Som motivering angavs att innebörden av lagen om arbetslöshetsnämnd är otydlig och har sin utgångspunkt i ett arbetsmarknadspolitiskt system som inte längre gäller i Sverige. Utredningen bedömde att lagen skapar otydlighet och bidrar till att upprätthålla de parallella systemen; att arbetsmarknadspolitiska insatser tillhandahålls av både Arbetsförmedlingen och vissa kommuner, eller till och med av en kommun i stället för Arbetsförmedlingen. Motsvarande förslag och resonemang har lagts fram även i SOU 2020:41. Slutsatserna i utredningarna har inte lett till konkreta lagstiftningsåtgärder avseende arbetslöshetsnämnden. Eftersom det inte finns förestående konkreta förslag om att upphäva lagen om arbetslöshetsnämnd är det inget som ur ändamålsenlighetsperspektivet skulle hindra kommunen att flytta arbetslöshetsnämndens organisatoriska tillhörighet i nuläget.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen gör bedömningen att arbetsmarknadsenheten (AME) bör ligga kvar inom socialnämndens ansvar. Ovan nämnda underlag liksom utlåtande från ansvariga tjänstepersoner talar för att det är en logisk lösning som ger synergier.

Kommunledningsförvaltningen gör bedömningen att arbetslöshetsnämnden bör flyttas till kommunstyrelsens ansvar.